[1]כל הנוגע במזבח יקדש שומע אני בין ראוי בין שאינו ראוי ת"ל [2]כבשים מה כבשים ראויין אף כל ראוי ר' עקיבא אומר [3]עולה מה עולה ראויה אף כל ראוי ותרוייהו מאי קא ממעטו פסולי מר מייתי לה מכבשים ומר מייתי לה מעולה והאמר רב אדא בר אהבה עולת העוף פסולה איכא בינייהו מאן דמייתי לה מכבשים כבשים אין אבל עולת העוף לא ומאן דמייתי לה מעולה אפילו עולת העוף נמי אלא אמר רב אשי כדתניא [4]דם יחשב לאיש ההוא דם שפך לרבות את הזורק דברי רבי ישמעאל ר"ע אומר [5]או זבח לרבות את הזורק ותרוייהו מאי קא מרבו זריקה מר מייתי לה מדם יחשב ומר מייתי לה מאו זבח והאמר רבי אבהו שחט וזרק איכא בינייהו לדברי רבי ישמעאל אינו חייב אלא אחת לדברי ר"ע חייב שתים הא איתמר עלה אמר אביי אף לדברי ר"ע נמי אינו חייב אלא אחת דאמר קרא [6]שם תעלה עולותיך ושם תעשה ערבינהו רחמנא לכולהו עשיות: **דיני** ממונות דנין ביום וכו': (סימן משפ"ט מענ"ה מט"ה) מנהני מילי א"ר חייא בר פפא דאמר קרא [7]ושפטו את העם בכל עת אי הכי תחלת דין נמי כדרבא דרבא רמי כתיב ושפטו את העם בכל עת וכתיב [8]והיה ביום הנחילו את בניו הא כיצד יום לתחלת דין לילה לגמר דין מתניתין דלא כר' מאיר דתניא היה ר"מ אומר מה ת"ל [9]על פיהם יהיה כל ריב וכל נגע וכי מה ענין ריבים אצל נגעים אלא מקיש ריבים לנגעים מה נגעים ביום דכתיב [10]וביום הראות בו אף ריבים ביום ומה נגעים שלא בסומין דכתיב [11]לכל מראה עיני הכהן אף ריבים שלא בסומין ומקיש נגעים לריבים מה ריבים שלא בקרובים אף נגעים שלא בקרובים אי מה ריבים בשלשה אף נגעים בשלשה ודין הוא ממונו בשלשה גופו לא כל שכן ת"ל [12]והובא אל אהרן הכהן או אל אחד וגו' הא למדת שאפילו כהן אחד רואה את הנגעים ההוא סמיא דהוה בשבבותיה דרבי יוחנן דהוה דאין דינא ולא אמר ליה רבי יוחנן ולא מידי היכי עביד הכי והא"ר יוחנן הלכה כסתם משנה ותנן כל הכשר לדון כשר להעיד ויש שכשר להעיד ואין כשר לדון ואמר ר' יוחנן לאתויי סומא באחת מעיניו ר' יוחנן סתמא אחריתא אשכח דיני ממונות דנין ביום וגומרין בלילה מאי אולמיה דהאי סתמא מהאי סתמא אי בעית אימא סתמא דרבים עדיף ואי בעית אימא משום דקתני לה גבי הלכתא דדינא ורבי מאיר האי ושפטו את העם בכל עת מאי דריש ביה אמר רבא לאיתויי יום המעונן דתנן אין רואין את הנגעים שחרית ובין הערבים ולא בתוך הבית ולא ביום המעונן מפני שכהה נראית עזה ולא בצהרים מפני שעזה נראית כהה ורבי מאיר האי ביום הנחילו את בניו מאי עביד ליה ההוא מיבעי ליה לכדתני רבה בר חנינא קמיה דרב נחמן והיה ביום הנחילו את בניו ביום אתה מפיל נחלות ואי אתה מפיל נחלות בלילה א"ל (א) אלא מעתה מאן דשכיב ביממא ירתון ליה בניה ומאן דשכיב בליליא לא ירתון ליה בניה דילמא דין נחלות קאמרת דתניא [13]והיתה לבני ישראל לחקת משפט אורעה כל הפרשה כולה להיות דין כדרב יהודה אמר רב דאמר רב יהודה אמר רב שלשה שנכנסו לבקר את החולה רצו כותבין רצו עושין דין שנים כותבין ואין עושין דין ואמר רב חסדא לא שנו אלא ביום אבל בלילה כותבין ואין עושין דין משום דהוו להו עדים ואין עד נעשה דיין אמר ליה אין הכי קאמינא: **דיני** נפשות דנין ביום וכו': מנהני מילי אמר רב שימי בר חייא אמר קרא [14]והוקע אותם לה' נגד השמש א"ר חסדא מניין להוקעה שהיא תלייה דכתיב [15]והוקענום לה' בגבעת שאול בחיר ה' וכתיב

כל הנוגע. אפי' פסולין: **יקדש.** ולא ירד: **שומע אני.** בין שנראה בין שלא נראה כגון שאור ודבש ואיל ולבי ומולין: **ת"ל כבשים.** דסמיך ליה וזה אשר תעשה על המזבח כבשים בני שנה וגו': **עולה.** בההוא קרא נמי כתיב: **ותרוייהו.** קא ממעטי פסולין שלא נראו מעולם: **לרבות את הזורק.** דם קדשים בחוץ שהוא בכרת ומתרבי מדם שפך ונפרשת שחוטי חוץ כתיב: **או זבח.** גבי מעלה בחוץ כתיב: **שחט וזרק.** בהעלם אחד לרבי ישמעאל אינו חייב אלא חטאת אחת דמייתי ליה לזורק מכרת דכתיב בשוחט וכיון דחד כרת וחד לאו אתרוייהו אין חילוק חטאת ביניהם כי עבדינהו בהעלם אחת: **ולרבי עקיבא.** דיליף זורק מכרת דכתיב גבי מעלה הוו להו שוחט וזורק שני כריתות וחייב שתים: **אף לר' עקיבא אינו חייב אלא אחת.** דאע"ג דאיכא שתי כריתות הואיל ואין כאן אלא אזהרה אחת אין חילוק חטאת ביניהם דאילו במעלה כתיבא אזהרה באפי נפשה (דברים יב) השמר לך פן תעלה עולותיך ואילו שוחט וזורק אין בהם אזהרה אלא מהיקש דאיתקש למעלה דכתיב שם תעלה עולותיך ושם תעשה איתקש שאר עשיות להעלאה ומהכא נפקא לשוחט וזורק (זבחים דף קז.): **ביום הנחילו.** משפט נחלות דהיינו דיני ממונות ביום: **לילה לגמר דין.** דכתיב ושפטו ועיקר משפט היינו גמר דין: **ריבים.** אפי' גמר דין משמע: **לאיתויי סומא באחת מעיניו.** ורבי מאיר היא דמקיש ריבים לנגעים: **סתמא אחריתא אשכח.** דמכשר סומין: **בלילה.** דומיא דסומא: **סתמא דרבים עדיף.** דההיא כרבי מאיר היא וכיון דבדוכתא אחריתי הדר רבי וסתם כרבנן עבדינא כוותיה: **משום דקתני לה.** להא דדנין בלילה גבי הלכתא דדינא הכא בסנהדרין (דף לב.) תניא רבי גבי דיני ממונות שמע מינה עיקר היא למילף מינה דאילו ההיא דכל הכשר במסכת נדה (דף מט:) תניא רבי אגב גררא דתניא התם כי הני מילי טובא בפ' כל סימן הלכך לאו אליבא דהלכתא סתם אלא משום דמצריך ותני הנך דדמו אהדדי כגון כל שחייב בראשית הגז חייב במתנות ויש שחייב במתנות ואין חייב בראשית הגז ודכוותיה טובא: **לאיתויי יום המעונן.** אע"ג דלראיית נגעים לא חזי לשפוט חזי: **שחרית ובין הערבים.** אין כח אור החמה קיים: **מפני שכהה נראית עזה.** ומטמאין ליה שלא כדין: **ולא בצהרים.** שאור החמה חזק ומבלבל את העינים ואתי לטהר את הטמא: **מאי עביד ליה.** הא נפקא ליה מהיקשא: **ואי אתה מפיל כו'.** מפרש לה ואזיל: **דילמא דיני נחלות קאמרת.** דביום הויא צואת מת דין פסוק ואין צריך עוד לדיינין ובלילה לא הוי דין פסוק וצריך דיינין ואלו ששמעו צואת המת יעידו בפניהם: **לחוקת משפט.** בפרשת נחלות דאיש כי ימות וגו' כתיבא: **אורעה.** נסתיימה: **להיות דין.** דמשמע הפלת נחלות דין קצוב (ב) הוא בשעת המיתה הכל כמו שאמר המת ואין הדבר צריך דיינין אלא כל אחד מיורשיו יחזיקוהו שומעי הצוואה בשלו: **רצו כותבין.** כלשון עדות והיורשים יבאו לב"ד וב"ד יעשו כפי הצוואה: **רצו עושין דין.** השומעין רשאין ושליטין להיות מחזיקין כל אחד בשלו הכל כמו ששמעו: **שנים אין עושין דין.** דמתחילתו לא נראו להיות לדיינין: **אבל בלילה.** שאינו ראוי לדון כותבין ואין עושין דין אפילו למחר שמתחלתן לא נראו לישב לשם דין:

ותקח

יום לתחלת דין. ואיפכא ליכא למימר דמסתמא תחלת הדין עיקר ועוד ביום הנחילו קבלת עדות הוא דהוי כתחלת הדין(ט): **דכתיב** וביום הראות בו. מכנגע נראה לי דריש ליה רבא בפ"ק דמועד קטן (דף ח. ושם) לי ולא לאורי וקרא דהכא מוקים לה דיש יום שאי אתה רואה אותו היכא דנגע נולד בחתן ונותנין לו ז' ולאיצטריכו אלא אורחא דהש"ס להביא הפשוט דאי לא כנגע נראה לי הוה מוקמינן קרא דהכא ביום ולא בלילה וכה"ג איכא בכמה דוכתין(ס): **סתמא** אחרינא אשכח דיני ממונות מתחילין ביום וגומרין בלילה. תימה דילמא טעמא דמתני' דהכא משום דכתיב ושפטו את העם בכל עת אבל לענין סומא מקשינן ריבים לנגעים: **דילמא** דיני נחלות קא אמרת. פ"ה דביום הויא צואת המת דין פסוק וא"צ הדבר עוד לדיינין וצריך לאוקומי קרא כשהקנה דדברי שכיב מרע לאו ככתובין וכמסורין מדאורייתא אלא מדרבנן: **שלשה** שנכנסו לבקר כו'. מפורש בפ"ק (דף ט. ושם) גבי בזמן שהתרו כהן:

אבל

עין משפט נר מצוה

כט א מיי' פ"ג מהלכות פסולי מוקדשין הלכה יח:

ל ב מיי' שם הלכה טו:

לא ג מיי' פי"ט מהלכו' מעשה קרבנות הל' ג והלכה יג:

לב ד מיי' פ"א מהל' סנהדרין הלכה א ופ"ג שם הלכה ג סמג עשין צז טור שו"ע חו"מ סימן ה סעיף ג:

לג ה מיי' פ"ט מהלכות טומאת צרעת הל"ו:

לד ו מיי' שם הלכה ה:

לה ז מיי' פ"ב מהלכות סנהדרין הלכה ט סמג עשין צז טור שו"ע חו"מ סימן ז סעיף ב:

לו ח מיי' פ"ט מהלכות טומאת צרעת הל"ב:

לז ט מיי' פ"ב מהלכות סנהדרין הלכה ט סמג עשין צז טור שו"ע חו"מ סי' ז סעיף ב:

לח י מיי' פ"ט מהלכות טומאת צרעת הל"ו: כ [מיי' פ"ג מהל' סנהדרין הל' ה]:

לט ל מ מיי' פ"ג מהל' סנהדרין הלכה ו סמג עשין צז טור שו"ע חו"מ סי' רנג סעיף א:

מ נ מיי' פ"ה מהלכות עדות הלכה ח ט סמג עשין קט טור שו"ע חו"מ סימן ז סעיף ה:

מא ס מיי' פי"א מהלכות סנהדרין הלכה א:

רבינו חננאל

ירדו אלא אמר רב פפא כדתניא ר' יוסי הגלילי אומר מתוך שנא' והיה המזבח קודש קדשים. כל הנוגע במזבח יקדש שומע אני בין ראוי בין שאינו ראוי הנוגע במזבח יקדש ת"ל וזה אשר תעשה על המזבח כבשים בני שנה וגו' מה כבשים ראויין למזבח אף כל הנוגע במזבח יקדש דבר הראוי למזבח. ר' עקיבא אומר עולה תמיד מה עולה ראויה אף כל ראוי ותרוייהו קא ממעטי פסולין שנגעו במזבח שלא קדשו. מר מייתי להו מכבשים ור' עקיבא מייתי להו מעולה. ודחינן והאמר רב אדא עולת העוף פסולה. איכא בינייהו לר' יוסי הגלילי דמפיק לה מכבשים סבר כי כבשים אם הן פסולין לא קדשי אבל עולת העוף פסולה קדשה. ולר' עקיבא לא קדשה אלא אמר רב אשי כדתניא דם יחשב לרבות הזורק דברי ר' ישמעאל ר"ע אומר או זבח לרבות הזורק ותרוייהו קא מרבו זריקה נמצא טעם אחד משני מקראות כגון זה בדיני נפשות אין מונין להן אלא אחד: **דיני** ממונות דנין ביום וגומרין בלילה. אמר רבא דכתיב ושפטו את העם בכל עת. וכתיב והיה ביום הנחילו עד והיתה לבני ישראל לחוקת משפט אורעה כל הפרשה כולה להיות דין. הא כיצד יום לתחלת דין ולילה לגמר דין. וכדרב יהודה דאמר ג' שנכנסו לבקר את החולה רצו כותבין רצו עושין דין. ב' כותבין ואין עושין דין ואמר רב חסדא לא שנו אלא ביום אבל בלילה כותבין ואין עושין דין והוי להו דיין ואין עד נעשה דיין: **ההוא** סומא דהוה בשבבותיה דר' יוחנן דהוה דאין דינא ולא אמר ליה ר' יוחנן ולא מידי. והאמר ר' יוחנן הלכה כסתם משנה ותנן כל הכשר לדון כשר להעיד ויש כשר להעיד ואינו כשר לדון. ואר"י לאתויי סומא באחת מעיניו. ור' מאיר היא דמקיש ריבים לנגעים מה נגעים (ביום) [שלא בסומין] דכתיב לכל מראה עיני הכהן. אף ריבים שלא בסומין. ר' יוחנן סתמא אחרינא אשכח להכשיר בסומא באחד מעיניו. ואמרינן מכדי האי סתמא והאי סתמא למה סמך על זו ודחה האחרת. איבעית אימא האי סתמא והיא מתני' דהכא ואוקימנא דלא כר' מאיר דסתם מתני' כוותיה אלא כרבנן דאינון רבים וההיא סתמא דבנדה לר' מאיר ואע"ג דתרווייהו סתמי אינון סתמי דרבנן עדיפא. איבעית תימא משום דתני לה למתני' דהכא גבי הלכתא דדיני דהאי פרקין כולהו דיני נינהו והלכתא נינהו. ויש מי שהיה פותר בה זו מפני ששנויה בלשון רבים וזו שבמס' נדה שנויה בלשון יחיד ולא סבירא לן: **דיני** נפשות דנין ביום וגומרין ביום מנא לן שנאמר

מסורת הש"ס

א) [זבחים פג:], ב) שם קז. ע"ש, ג) [שם:], ד) א"ר אחא בר פפא כל"ל רש"ל, ה) נדה נ., ו) [יבמות קד.], ז) [שבת מו. וש"נ], ח) נדה מט:, ט) נגעי' פ"ב מ"ב, י) [כ"ב קיג:], כ) כ"ב קיג: [ע"ש], ל) [עי' תוס' כ"ק ל: סוף ד"ה כגון], מ) שם קיד. גיטין ה: ר"ה ט. כתובות כב: כ"ק לג., נ) [עמ"ש על הגליון תוס' לעיל ד"ט: בד"ה ינאי], ס) [עי' תוס' שבת קמח. ד"ה ונתן יכו'].

הגהות הב"ח

(א) גמ' א"ל אביי אלא מעתה מאן: (ב) רש"י ד"ה להיות דין וכו' דין קצוב. נ"ב עיין בבבא בתרא דף קיג ע"ב פי' רשב"ם באופן אחר ועי' בתוס' שם:

מוסף רש"י

הובא בסוף המסכת.

תורה אור השלם

1. שבעת ימים תכפר על המזבח וקדשת אתו והיה המזבח קדש קדשים כל הנגע במזבח יקדש: שמות כט לז
2. וזה אשר תעשה על המזבח כבשים בני שנה שנים ליום תמיד: שמות כט לח
3. עלת תמיד לדרתיכם פתח אהל מועד לפני יי אשר אועד לכם שמה לדבר אליך שם: שמות כט מב
4. ואל פתח אהל מועד לא הביאו להקריב קרבן ליי לפני משכן יי דם יחשב לאיש ההוא דם שפך ונכרת האיש ההוא מקרב עמו: ויקרא יז ד
5. ואלהם תאמר איש איש מבית ישראל ומן הגר אשר יגור בתוכם אשר יעלה עלה או זבח: ויקרא יז ח
6. כי אם במקום אשר יבחר יי באחד שבטיך שם תעלה עלתיך ושם תעשה כל אשר אנכי מצוך: דברים יב יד
7. ושפטו את העם בכל עת והיה כל הדבר הגדל יביאו אליך וכל הדבר הקטן ישפטו הם והקל מעליך ונשאו אתך: שמות יח כב
8. והיה ביום הנחילו את בניו את אשר יהיה לו לא יוכל לבכר את בן האהובה על פני בן השנואה הבכר: דברים כא טז
9. ונגשו הכהנים בני לוי כי בם בחר יי אלהיך לשרתו ולברך בשם יי ועל פיהם יהיה כל ריב וכל נגע: דברים כא ה
10. וביום הראות בו בשר חי יטמא: ויקרא יג יד
11. ואם פרוח תפרח הצרעת בעור וכסתה הצרעת את כל עור הנגע מראשו ועד רגליו לכל מראה עיני הכהן: ויקרא יג יב
12. אדם כי יהיה בעור בשרו שאת או ספחת או בהרת והיה בעור בשרו לנגע צרעת והובא אל אהרן הכהן או אל אחד מבניו הכהנים: ויקרא יג ב
13. ואם אין אחים לאביו ונתתם את נחלתו לשארו הקרב אליו ממשפחתו וירש אתה והיתה לבני ישראל לחקת משפט כאשר צוה יי את משה: במדבר כז יא
14. ויאמר יי אל משה קח את כל ראשי העם והוקע אותם ליי נגד השמש וישב חרון אף יי מישראל: במדבר כה ד
15. יתן לנו שבעה אנשים מבניו והוקענום ליי בגבעת שאול בחיר יי ויאמר המלך אני אתן: שמואל ב כא ו

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones